

Changes in essential goods consumption after Targeted Subsidies Reform in Minoodar district of Qazvin (2011)

S. Asefzadeh*

S. Gholamalipoor**

M. Alijanzadeh***

*Professor of Healthcare Management, Social Determinants of Health Research Center, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

**M.Sc. in Healthcare Management, Qazvin University of the Medical Sciences, Qazvin, Iran

***M.Sc. in Healthcare Management, Social Determinant of Health Research Center, Qazvin University of the Medical Sciences, Qazvin, Iran

*Abstract

Background: Governmental subsidy is one of the important tools to support of households that will increase their income.

Objective: The purpose of this study was to determine the changes in essential goods consumption after targeted subsidies reform in Minoodar district of Qazvin, 2011.

Methods: This analytical study was conducted on 100 households of Minoodar District of Qazvin during 2011 that were selected by cluster random sampling method. The measurement tool was a self-administered questionnaire and data were collected via interview. Data were analyzed using paired T-test and Pearson's correlation coefficient.

Finding: The average household size was 4 people per household, the average household income was 9735500 Rials and the average household expenditure was 5529500 Rials. There was significant positive correlation between income and consumption of dairy products, fruits - vegetables and meat. The association of education level of household head and household size with consumption of essential goods was not statistically significant. After targeted subsidies reform, the maximum change in consumption was related to energy and the minimum change was related to detergents and disinfectants.

Conclusion: Targeted subsidies reform has led to changes in essential goods consumption. With regards to the association of income and consumption, low-income households should be more considered.

Keywords: Targeted Subsidies Reform, Goods Consumption, Income, Expenditure

Corresponding Address: Mehran Alijanzadeh, Social Determinant of Health Research Center, Qazvin University of the Medical Sciences, Shahid Bahonar Blvd., Qazvin, Iran

Email: mehran_alijanzade@yahoo.com

Tel: +98-281-3339252

Received: 15 Jun 2013

Accepted: 24 Nov 2013

تغییرات مصرف کالاهای اساسی پس از هدفمندسازی یارانه‌ها در شهرک مینودر قزوین (۱۳۹۰)

دکتر سعید آصفزاده*

سجاد غلامعلی پور**

مهران علیچانزاده***

* استاد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی قزوین
 ** کارشناس ارشد مدیریت بهداشت و درمان دانشگاه علوم پزشکی قزوین
 *** کارشناس ارشد مدیریت بهداشت و درمان مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی قزوین

آدرس نویسنده مسؤل: قزوین، بلوار شهید باهنر، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، تلفن ۳۳۳۹۲۵۲ - ۰۲۸۱

Email: mehran_alijanzade@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۲/۹/۳

تاریخ دریافت: ۹۲/۳/۲۵

* چکیده

زمینه: پرداخت یارانه یکی از ابزارهای مهم حمایتی دولت‌ها از خانوارها به شمار می‌رود و هدف آن افزایش رفاه خانوار است.
هدف: مطالعه به منظور تبیین تغییرات مصرف کالاهای اساسی پس از هدفمندسازی یارانه‌ها در شهرک مینودر قزوین انجام شد.
مواد و روش‌ها: این مطالعه تحلیلی در سال ۱۳۹۰ با بررسی ۱۰۰ خانوار در شهرک مینودر قزوین انجام شد که به صورت خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه خود ایفا بود که از طریق مصاحبه با خانوارها تکمیل شد. داده‌ها با آزمون‌های آماری تی جفتی و همبستگی پیرسون تحلیل شدند.

یافته‌ها: بُعد خانوار ۴ نفر، میانگین درآمد خانوار ۹۷۳۵۵۰ تومان و میانگین کل هزینه‌های معاش خانوار ۵۵۲۹۵۰ تومان بود. بین درآمد و میزان مصرف شیر و لبنیات، میوه و سبزی‌ها و گوشت همبستگی مثبت وجود داشت که از لحاظ آماری نیز معنی‌دار بود. بین تحصیلات سرپرست خانوار و بُعد خانوار با میزان مصرف کالاهای اساسی رابطه معنی‌داری وجود نداشت. بیش‌ترین تغییر مصرف پس از هدفمندسازی یارانه‌ها در زمینه انرژی و کم‌ترین میزان تغییر مصرف در زمینه مواد شوینده و ضدعفونی‌کننده‌ها بود.

بحث و نتیجه‌گیری: هدفمندسازی یارانه‌ها به تغییر میزان مصرف کالاهای اساسی منجر شده است و با توجه به رابطه درآمد و میزان مصرف، خانوارهای کم درآمد باید بیش‌تر مورد توجه قرار گیرند.

کلیدواژه‌ها: طرح هدفمندی یارانه‌ها، مصرف کالا، درآمد، هزینه

* مقدمه:

در کشورهای در حال گذار از یک سیستم اقتصادی دولت‌گرا به یک اقتصاد مبتنی بر بازار، آزادسازی بخش‌های مختلف اقتصادی شرط جداناپذیر این انتقال به شمار می‌رود. در مسیر این انتقال می‌بایست تعدیل‌هایی در سیستم اقتصادی، از جمله تعدیل در ساختار قیمت‌ها به اجرا گذاشته شود. مسأله‌ای که این کشورها با آن مواجه هستند، اثرات رفاهی ناشی از این تغییرات است.^(۵) یک راه برای تعدیل میزان خرید غذا، تغییر در قیمت‌ها از طریق سیاست مالیاتی یا سیاست یارانه‌ای یا هر دو آنهاست.^(۶) از آن جا که تعدیل قیمت همراه با کاهش تدریجی یارانه‌ها و حذف آن در یک فرآیند زمانی امکان‌پذیر

پرداخت یارانه یکی از ابزارهای مهم حمایتی دولت‌ها از بخش اقتصادی و اجتماعی به شمار می‌رود. در این بین یارانه‌های مصرفی که با هدف حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه پرداخت می‌شوند، بیش‌ترین میزان این کمک‌ها را تشکیل می‌دهند؛^(۱) به گونه‌ای که هدف اصلی این پرداخت‌ها افزایش رفاه خانوارها به وسیله افزایش دسترسی به کالاها و خدمات است. نکته مهم‌تر در مورد یارانه‌های مصرفی این است که به دلیل مصرف بیش‌تر خانوارهای پُر درآمد، میزان بهره‌مندی آن‌ها نیز از یارانه‌ها بیش‌تر است.^{(۲) (۳)} کاهش فقر از جمله دلایل عمده پرداخت یارانه عنوان می‌شود.^(۴)

شکل‌دهی عادات‌های مصرف نادرست هم تا حدود زیادی مؤثر است.^(۱۴) نتایج مطالعه‌ای نشان داد که مجموعه‌ای از عوامل بر میزان مصرف خانوارها تأثیرگذارند.^(۱۵) تحقیق یوسف در سال ۲۰۰۸ نشان داد که خانوارهای با درآمد متوسط ۶۲ درصد یارانه غذا را دریافت کردند، در حالی که خانوارهای فقیر تنها از ۳۸ درصد منافع بهره بردند.^(۱۶) در تحقیق یونس در سال ۲۰۱۱ شواهد بسیار قوی آشکار ساخت که خانوارهای کم درآمد، بیش‌ترین تأثیر را از تورم و قیمت غذایی می‌بینند.^(۱۷)

با توجه به اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در ایران، مطالعه حاضر با هدف تعیین تغییرات مصرف کالاهای اساسی پس از هدفمندسازی یارانه‌ها، در شهرک مینودر قزوین انجام شد.

* مواد و روش‌ها:

این مطالعه تحلیلی در سال ۱۳۹۰ بر روی ۱۰۰ خانوار در شهرک مینودر قزوین انجام شد که به روش خوشه‌ای انتخاب شدند. بدین صورت که داده‌ها با استفاده از مصاحبه و پرسش‌نامه خود ایفا از خانواده‌ها جمع‌آوری شد. روایی پرسش‌نامه از طریق اساتید مجرب و پایایی آن توسط آلفا کرونباخ تأیید گردید. دو قسمت اصلی پرسش‌نامه عبارت بود از: اطلاعات جمعیتی خانوار و اطلاعاتی در زمینه کاهش، عدم تغییر یا افزایش مصرف کالاهای اساسی زیر در خانوار: کالاهای بهداشتی، شیر و لبنیات، میوه‌ها و سبزی‌ها، نان و برنج، گوشت و انرژی.

ابتدا جامعه مینودر به ۵ بلوک تقسیم و در هر بلوک به صورت تصادفی ۲۰ خانوار ارزیابی شدند.

درآمد خانوارها مجموع میزان حقوق ماهیانه به علاوه میزان یارانه نقدی دریافتی بود. برای محاسبه هزینه معاش خانوارها هزینه خوراک با سایر هزینه‌ها (انرژی، آب، تلفن، پوشاک و غیره) جمع شد. قبل از تکمیل پرسش‌نامه‌ها به خانوارها به صورت انفرادی و چهره‌به‌چهره در خصوص کلیات هدفمندی یارانه‌ها، توصیف و تشریح کالاهای اساسی، تفهیم معانی درآمدی و هزینه‌ای

است، لذا اندازه‌گیری تغییرات رفاهی شهروندان به منظور آرایه سیستم‌های حمایتی جبرانی موضوعی بسیار حایز اهمیت است.^(۵)

تغییرات قیمت به طور مستقیم بر روی میزان مصرف تأثیرگذار است. عوامل اقتصادی مانند قیمت خود کالا، قیمت کالاهای جانشین، درآمد خانوار و عوامل غیر اقتصادی شامل ترجیح‌ها، بُعد خانوار، سن اعضای خانوار، رفتار خرید و انتخاب سبک زندگی آن‌ها بر میزان مصرف تأثیر گذارند.^(۷)

در فرایند توسعه اقتصادی تهیه غذا موضوع بسیار مهمی است. قیمت غذا یک عامل مهم بر دسترسی غذایی است و افزایش قیمت غذا بر امنیت و ذخایر غذایی اثرگذار است.^(۸) بین اقتصاددانان، در کشورهای در حال توسعه مصرف به عنوان یک شاخص ترجیحی رفاه در نظر گرفته می‌شود.^(۹) افزایش مصرف غذاهای دارای فیبر، مواد معدنی و آنتی‌اکسیدان‌ها (میوه‌ها و سبزی‌ها) به کاهش عوامل خطر بیماری‌های مزمن منجر خواهد شد.^(۱۰)

لارکی در مراکش اثرات افزایش قیمت کالاهای اساسی را بر تغذیه، رفاه و بودجه دولت با به کارگیری روش دیتون بررسی کرد. وی معتقد است در سیستم غیر هدفمند بخش بزرگی از یارانه به سمت گروه‌های با درآمد بالا نشت می‌کند، ولی با توجه به این که گروه‌های فقیر سهم بیش‌تری از درآمدها را صرف خرید مواد غذایی می‌کنند، در نتیجه افزایش قیمت مواد غذایی، قدرت خرید خانوار و وضعیت تغذیه‌ای آن‌ها را بیش‌تر تحت تأثیر قرار می‌دهد.^(۱۱) در زمینه هدفمندی یارانه‌ها، بنابر پیشنهاد گاتنر انتقال پول نقد به خانواده‌های فقیر در مواجهه با افزایش ناگهانی قیمت‌های غذایی کمک می‌کند و به کاهش فقر منجر می‌شود.^(۱۲و۱۳)

یارانه هدفمند به صورت سپر محافظی در مقابل تورم برای اقشار هدف، موجب تضمین امنیت غذایی است. اما در مقابل، عدم هدفمند بودن یارانه‌ها و فقدان کار کارشناسی، علاوه بر ایجاد اختلال زیاد در بازار، در

جدول ۱- فراوانی خانوارهای مورد مطالعه (۱۰۰ خانوار) برحسب درآمد ماهیانه

درصد فراوانی	درآمد (تومان)
۴	۰ - ۴۰۰۰۰۰
۱۹	۴۰۰۰۰۰ - ۸۰۰۰۰۰
۶۲	۸۰۰۰۰۰ - ۱۲۰۰۰۰۰
۱۵	۱۲۰۰۰۰۰ و بالاتر
۱۰۰	مجموع

جدول ۲- میزان تغییر مصرف کالاهای اساسی خانوارهای مورد مطالعه (۱۰۰ خانوار) پس از هدفمندی یارانه‌ها

نوع کالا	میزان مصرف کم‌تر شده	تغییر نکرده	بیش‌تر شده	سطح معنی‌داری
شیر و لبنیات	۴۲٪	۴۳٪	۱۵٪	$P < 0.05$
شوینده و ضدعفونی‌کننده	۱۴٪	۷۶٪	۱۰٪	$P > 0.05$
میوه و سبزیجات	۳۴٪	۴۴٪	۲۲٪	$P < 0.05$
نان و برنج	۴۰٪	۳۶٪	۲۴٪	$P < 0.05$
گوشت	۴۵٪	۳۰٪	۲۵٪	$P < 0.05$
انرژی	۶۸٪	۲۷٪	۵٪	$P < 0.05$
شامپو و صابون	۱۵٪	۷۳٪	۱۲٪	$P > 0.05$

جدول ۳- رابطه بین درآمد خانوارهای مورد مطالعه و میزان مصرف کالاهای اساسی پس از هدفمندی یارانه‌ها

همبستگی	شیر و لبنیات	شوینده و ضدعفونی‌کننده	میوه و سبزیجات	نان و برنج	گوشت	انرژی	شامپو و صابون
درآمد	۰/۲۲۶	-۰/۰۰۸	۰/۳۰۶	-۰/۰۴۱	۰/۴۵	۰/۱۳۴	۰/۰۶
سطح معنی‌داری	۰/۰۲۴	۰/۹۳۶	۰/۰۰۲	۰/۶۸۶	۰/۰۳۵	۰/۱۷۹	۰/۵۵۴

* بحث و نتیجه‌گیری:

این مطالعه نشان داد که پس از هدفمندی یارانه‌ها مصرف کالاهای اساسی در شهرک مینودر قزوین دچار تغییر شده و همچنین میزان مصرف برخی کالاها مرتبط با درآمد بود. مرکز آمار ایران در بررسی هزینه و درآمد خانوار شهری در سال ۱۳۸۹ نشان داد که میزان هزینه

خانوار و اهداف طرح آموزش داده شد. خانوارها با رضایت شخصی در این پژوهش شرکت کردند و در صورت عدم تمایل به ادامه همکاری می‌توانستند از مطالعه خارج شوند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۱۷ و آزمون‌های آماری تی جفتی و همبستگی پیرسون تحلیل شدند.

* یافته‌ها:

از ۱۰۰ خانوار مورد مطالعه، در ۹۳ درصد آن‌ها، پدر خانواده و در ۷ درصد، مادر سرپرست خانوار بود. بیش‌ترین فراوانی سطح تحصیلات سرپرست خانوار (۳۳ درصد) به افراد بی‌سواد تعلق داشت و فقط ۹ درصد تحصیلات دانشگاهی داشتند. ۹ درصد خانوارها دو نفره، ۲۳ درصد سه نفره، ۳۵ درصد چهار نفره، ۲۱ درصد پنج نفره، ۹ درصد شش نفره و ۳ درصد هفت نفره و بیش‌تر بودند. ۶۲ درصد خانوارها درآمد ماهیانه ۸۰۰۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰۰۰ تومان (چارک سوم) داشتند (جدول شماره ۱). میانگین درآمد ماهیانه خانوارهای مورد مطالعه ۹۷۳۵۵۰ تومان (حداکثر ۱۸۹۰۰۰۰ و حداقل ۲۷۲۰۰۰ تومان) و میانگین هزینه خوراک آن‌ها ۲۶۵۳۵۰ تومان (حداکثر ۷۸۰۰۰۰ تومان) بود. میانگین سایر هزینه‌های ضروری خانوارها (آب، برق، گاز، تلفن ثابت و همراه، اینترنت، اجاره مسکن و پوشاک) ۲۸۷۶۰۰ تومان و میانگین هزینه معاش آن‌ها ۵۵۲۹۵۰ تومان (حداکثر ۱۳۴۰۰۰۰ و حداقل ۱۳۷۵۰۰ تومان) در ماه بود.

تغییرات میزان مصرف شیر و لبنیات، سبزی و میوه، نان و برنج، گوشت و انرژی پس از هدفمندی یارانه‌ها از نظر خانوار به لحاظ آماری معنی‌دار بود (جدول شماره ۲). بین درآمد خانوار و میزان مصرف شیر و لبنیات، میوه و سبزی و گوشت همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود داشت ($P < 0.05$) (جدول شماره ۳).

بین تعداد افراد خانوار و میزان مصرف کالاهای اساسی و همچنین بین سطح تحصیلات سرپرست خانوار و میزان مصرف کالاهای اساسی از لحاظ آماری همبستگی معنی‌دار وجود نداشت.

۶۸ درصد خانوارها کاهش مصرف داشتند. مطالعه‌های دروگمن و سامرفیلد نشان داد که بین مصرف حامل‌های انرژی و درآمد خانوار رابطه‌ای مثبت وجود داشت.^(۲۶،۲۵) در مطالعه‌های روبرت و واکین بین مصرف حامل‌های انرژی و سطح درآمد خانوار هیچ گونه رابطه‌ای وجود نداشت که مشابه تحقیق حاضر بود.^(۲۸،۲۷)

همچنین نتایج تحقیق حاضر در مراکش حاکی از آن بود که تغییرات در زمینه یارانه‌ها بر روی مصرف خانوار اثرگذار بوده است.^(۱۱) همچنین مطالعه‌ای در مصر نشان داد که هدفمندسازی یارانه‌ها به تغییر مصرف کالاها توسط خانوار منجر شده است.^(۱۲)

در تحقیق حاضر بین درآمد خانوار و میزان مصرف شیر و لبنیات، میوه و سبزی و همچنین مصرف گوشت همبستگی مثبت وجود داشت و خانوارهای با درآمد بالاتر مصرف بالاتری در زمینه این اقلام داشتند. مطالعه کیانی در سال ۱۳۸۷ نشان داد که خانواده‌های با درآمد بالاتر، هزینه بیشتری صرف مواد غذایی کرده و از غذاهای گران‌تر و با کیفیت‌تر استفاده می‌کردند.^(۱۴) نتایج برآورد تابع مصرف در مطالعه‌ای نشان داد که رابطه درآمد با سطح مصرف، مثبت بوده و با یافته‌های تحقیق حاضر در زمینه شیر و لبنیات، میوه، سبزی و گوشت مطابقت داشت.^(۲۳)

در مطالعه حاضر بین درآمد با مصرف نان و برنج، انرژی و شوینده‌ها (شامپو و صابون) و همچنین بین بُعد خانوار و میزان مصرف کالاهای اساسی رابطه معنی‌داری وجود نداشت. نتایج تحقیق اسلامی و همکاران در سال ۲۰۱۱ حاکی از آن بود که قیمت غذا بر روی دسترسی و فراهمی مواد غذایی اثرگذار است.^(۸) نتایج مطالعه یونس در سال ۲۰۱۱ نشان داد که خانوارهای با درآمد کم و فقیر در مقابل تغییرات قیمتی به شدت آسیب‌پذیر هستند و باید تحت سیاست‌های حمایتی دولت قرار گیرند.^(۱۷) نتایج مطالعه رندی و همکاران در سال ۲۰۰۷ حاکی از آن بود که عوامل اقتصادی (قیمت کالا، قیمت کالاهای جانشین و درآمد خانوار) و عوامل غیر اقتصادی (بُعد خانوار و سبک

کل سالانه یک خانوار شهری در تهران با ۱۱۸۹۰۳۸۰ تومان بیش‌ترین و در استان سیستان و بلوچستان با ۵۷۷۳۶۶۴ کم‌ترین هزینه را در سال ۱۳۸۸ داشت. در مطالعه حاضر میانگین هزینه کل سالانه خانوار ۶۶۳۵۴۰۰ تومان محاسبه شد که از متوسط ذکر شده مرکز آمار ایران برای استان قزوین (بازه ۸/۵۴۵/۶۰۰-۹/۰۹۱/۷۰۰) تومان کم‌تر بود.^(۱۸) در حالی که با احتساب نرخ تورم ۱۵ درصد در هر سال، میانگین این میزان در سال ۱۳۹۰ معادل ۱۱۶۴۰۶۱۸ تومان می‌شود.

پس از هدفمندی یارانه‌ها میزان مصرف خانوارها در زمینه شیر و لبنیات با توجه به پاسخ‌گویی خانوارها کاهش داشت. مطالعه انجام شده در چین در سال ۲۰۰۵ نشان داد که حتی در جامعه شهری، لبنیات به عنوان کالای تجملی در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا کشش تقاضای آن معادل ۱/۲۶ بود.^(۱۹) مطالعه فالر در سال ۲۰۰۶ نشان داد که در جامعه چین متغیرهای اقتصادی، جغرافیایی و فرهنگی بر روی مصرف لبنیات تأثیرگذار است.^(۲۰)

مطالعه جاستین در سال ۲۰۰۹ حاکی از آن بود که مصرف کم میوه و سبزی با افزایش سن و کاهش درآمد رابطه مستقیم دارد.^(۲۱) نتایج مطالعه‌ای در کشور برزیل در شهر سائوپائولو نشان داد مصرف میوه و سبزی افراد کم درآمد و مسن کم‌تر از مقدار توصیه شده توسط سازمان جهانی بهداشت بود و با شرایط اجتماعی و اقتصادی افراد ارتباط داشت که مشابه مطالعه حاضر بود.^(۲۲)

میزان مصرف نان و برنج پس از هدفمندی یارانه‌ها کاهش داشت که ممکن است به علت مصرف صحیح و عدم اسراف باشد. نتایج مطالعه احمد و همکاران نشان داد که پرداخت نقدی یارانه باعث بهبود تغذیه و افزایش امنیت غذایی گروه‌های فقیر شده است.^(۲۳) نتایج مطالعه انجام شده در آمریکا در سال ۲۰۰۹ نشان داد که شرایط اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی از عوامل مؤثر بر مصرف برنج بودند و افراد کم درآمد بیش‌تر برنج استفاده می‌کردند.^(۲۴)

در زمینه انرژی پس از هدفمندی یارانه‌ها، در این مطالعه

- Research 2000; 3 (4): 120-7 [In Persian]
3. Rahmatei D. Impact of reduction import tariffs on poverty: computable general equilibrium framework. M.S Thesis, Faculty of Agriculture, Shiraz University 2006 [In Persian]
 4. Hosseini S. Method of subsidy payment, experiment of selective country & Iran. Commercial Surveys 2006; 13 (15): 48-53 [In Persian]
 5. Khosravinejad A. Measure the welfare effects of subsidies on basic commodities of urban households in Iran. J Trade Studies 2009; 12 (3): 22-9 [In Persian]
 6. Economics I. Analysis of potential causes of consumer food price inflation. Prepared for the Renewable Fuels Association, Agra Informa company, 2007, Available at: www.ethanol.org/pdf/Updated in: 2007
 7. Schnepf R. Consumers and food price inflation. 2013, Available at: www.fas.org/sgp/misc/R40545.pdf Updated in: 2013
 8. Esmaeili A, Shokoohi Z. Assessing the effect of oil price on world food prices: application of principal component analysis. Energy Policy 2011; 39 (2): 1022-5
 9. Pradhan M. Welfare analysis with a proxy consumption measure: evidence from a repeated experiment in Indonesia. Fisc Stud 2009; 30 (3-4): 391-417
 10. Cerqueira FM, de Medeiros MHG, Augusto O. Antioxidantes dietéticos: controvérsias e perspectivas. Quím Nova 2007; 30 (2): 441-25
 11. Laraki K. Food subsidies: a case study of price reform in Morocco: World Bank, Washington DC, 1989
 12. Gutner T. The political economy of food subsidy reform: the case of Egypt. Food Policy. 2002; 27 (5-6): 455-76

زندگی) بر میزان مصرف تأثیرگذار بوده است.^(۷) لتائو و لادویگسون در بررسی ارتباط بین درآمد و مصرف در آمریکا نشان دادند که بین تغییرات درآمد و مصرف ارتباط وجود داشت و افزایش ثروت بر مصرف تأثیرگذار بود. همچنین تغییر قیمت کالاها بر روی میزان مصرف آنها اثرگذار بود.^(۳۰،۳۹) در مطالعه‌ای دیگر در استرالیا نشان داد که متغیرهای غیر مالی بیش‌تر از متغیرهای مالی بر روی مصرف خانوارها تأثیرگذار بوده است.^(۳۱) در مطالعه‌ای که توسط پیچت و ترمبلای در سال ۲۰۰۳ انجام شد بین مصرف و ثروت در کانادا رابطه مهمی برقرار بود که حاکی از تأثیرگذاری تغییرات ثروت خانوار روی مصرف بود.^(۳۲)

از جمله کاستی‌های مطالعه حاضر می‌توان به حجم کم نمونه اشاره کرد که توصیه می‌شود در مطالعه‌های بعدی حجم نمونه افزایش یابد. به طور کلی، هدفمندسازی یارانه‌ها به تغییر میزان مصرف کالاهای اساسی منجر شد و میزان مصرف خانوارها را تحت تأثیر قرار داد. بنابراین با توجه به رابطه درآمد و میزان مصرف، خانوارهای کم درآمد می‌بایست بیش‌تر مورد سیاست‌های حمایتی دولت قرار گیرند و با پیشگیری از کاهش مصرف کالاهای اساسی توسط خانوارهای کم درآمد می‌توان به بهبود وضعیت زندگی این خانوارها و افزایش عدالت اجتماعی و کاهش ضریب جینی امیدوار بود.

* سیاست‌گذاری:

از شورای پژوهشی و مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دانشگاه علوم پزشکی قزوین جهت حمایت مالی از این طرح تحقیقاتی قدردانی می‌شود.

* مراجع:

1. Ahmadvand M, Eslamei S. Review on the government subsidies payment (2003-2006). Commercial Surveys 2006; 13 (15): 38-42 [In Persian]
2. Rahimi A, Kalantari A. Survey of economic subsidy. J Trade Studies and

13. Ahmed AU, Bouis HE. Weighing what's practical: proxy means tests for targeting food subsidies in Egypt. *Food Policy* 2002; 27 (5-6): 519-40
14. Hezhabrkiani K. Nutrient elasticity estimates: application of the Tobit model. *Quarterly Journal of Quantitative Economics* 2008; 5 (1): 22-9 [In Persian]
15. Epstein LH, Jankowiak N, Nederkoorn C, et al. Experimental research on the relation between food price changes and food-purchasing patterns: a targeted review. *Am J Clin Nutr* 2012 Apr; 95 (4): 789-809
16. Youssef M. Role of food subsidies on poverty alleviation in Egypt. Working Paper, the American University in Cairo, 2008 Available at: www.Saaaid.net/Doat/hasn/147.pdf Updated in: 2008
17. Alem Y, Söderbom M. Household level consumption in urban Ethiopia: The impact of food price Inflation and Idiosyncratic shocks. Available at: www.csae.ox.ac.uk/conferences/2010-Alem-pdf
18. Survey results from the cost and income of urban households 2009. Tehran: Statistical Center of Iran; 2009 [In Persian]
19. Ma H, Rae A. Projections of dairy product consumption and trade opportunities in China. China Agriculture Project Working Papers, Available at: <http://purl.umn.edu/23690> Updated in: 2003
20. Fuller F, Huang J, Ma H, Rozelle S. Got milk? The rapid rise of China's dairy sector and its future prospects. *Food Policy* 2006; 31 (3): 201-15
21. Hall JN, Moore S, Harper SB, Lynch JW. Global variability in fruit and vegetable consumption. *Am J Prev Med* 2009 May; 36 (5): 402-9
22. Viebig RF, Pastor-Valero M, Sczufca M, Menezes PR. Fruit and vegetable intake among low income elderly in the city of São Paulo, Southeastern Brazil. *Rev Saude Publica* 2009 Oct; 43 (5): 806-13
23. Ahmed AU. The Egyptian food subsidy system: structure, performance, and options for reform: Intl Food Policy Research Inst, Available at: www.ifpri.org/sites/default/files/publications/tr119.pdf Updated in: 2001
24. Batres-Marquez SP, Jensen HH, Upton J. Rice consumption in the United States: recent evidence from food consumption surveys. *J Am Diet Assoc* 2009 Oct; 109 (10): 1719-27
25. Druckman A, Jackson T. Household energy consumption in the UK: a highly geographically and socio-economically disaggregated model. *Energy Policy* 2008; 36 (8): 3177-92
26. Summerfield A, Pathan A, Lowe R, Oreszczyn T. Changes in energy demand from low-energy homes. *Build Res Inf* 2010; 38 (1): 42-9
27. Roberts S, White V, Preston I, Thumin J. Assessing the social impacts of a supplier obligation: a study for Defra. CSE, Bristol 2007. Available at: www.cse.org.uk/pdf/pub1085.pdf Updated in: 2007
28. Dresner S, Ekins P. The social impacts of environmental taxes: removing regressivity—economic instruments for a socially neutral national home energy efficiency programme. Policy Studies Institute, London. 2004 Available at: www.psi.org.uk/sitel/publication-detail/1261 Updated in: 2004
29. Lettau M, Ludvigson S. Understanding trend and cycle in asset values: Reevaluating the wealth effect on consumption. National Bureau of Economic Research, 2003 Available at: www.ideas.repec.org/p/nbr/nberwo/984B.html Updated in: 2003
30. Lettau M, Ludvigson S. Consumption, aggregate wealth, and expected stock returns.

J Finance 2001; 56 (3): 815-49

31. Tan A, Voss G. Consumption and wealth in Australia. Econ Rec 2003; 79 (244): 39-56

32. Pichette L, Tremblay D. Are Wealth Effects Important for Canada? Bank of Canada; 2003 Available at: [www.bank of Canada.ca/wp-content/uploads/2010/06 pichettee.pdf](http://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/06/pichettee.pdf) Updated in: 2003